

R
A
P
P
O
R
T

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een
bureauonderzoek

RAAP

Archeologisch Adviesbureau

C
U
I
T
E
L
I
E
S
T
O
R
I
E

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Titel: Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht;
archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Status: eindversie

Datum: 26 november 2010

Auteur: *drs. R.A.C. Kroes*

Projectcode: HIAZ

Bestandsnaam: RA2124_HIAZ

Projectleider: drs. R.A.C. Kroes

Projectmedewerker: drs. J.A. Schenk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 40808, 40809

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: drs. J.A. Schute

Bevoegd gezag: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2010

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in april 2010 een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor de Ambachtsezoom en de actualisering van het bestemmingsplan voor De Volgerlanden-West in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. In de Ambachtsezoom zullen in de toekomst kantoren en bedrijven worden gebouwd. In De Volgerlanden-West is de aanleg van een woonwijk gepland.

Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Oorspronkelijk was ook een beperkt verkennend booronderzoek voorzien. Dit onderzoek had als doel nader inzicht te krijgen in de zones waar mogelijk wel en geen archeologische waarden waren te verwachten. In verband met de benodigde intensiteit van de boringen zoals die uit de voorlopige resultaten van het bureauonderzoek bleek, het feit dat een groot deel van de Volgerlanden-West al was bebouwd en dat enkele percelen in de Ambachtsezoom niet toegankelijk waren, is echter afgezien van de uitvoering van dit beperkte onderzoek.

Op basis van de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen mogelijk archeologische waarden zullen worden verstoord. In de plangebieden zijn op twee verschillende niveaus in de ondergrond crevasseafzettingen aanwezig die in het verleden aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning. Het gaat om een niveau dat aan de oppervlakte heeft gelegen in de periode tussen het Midden Neolithicum en de Late Bronstijd en om een niveau met een riviersysteem dat actief is geweest van de IJzertijd tot in de Late Middeleeuwen (resp. 3,0 en 2,4 m -NAP). Daarnaast is het gebied in de 11e en de 14e eeuw ontgonnen. Resten van bewoning uit deze twee perioden kunnen in de ondiepere ondergrond aanwezig zijn.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt aanbevolen om aanvullend archeologisch onderzoek te laten verrichten in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (IVO) karterende fase, bestaande uit booronderzoek. Doel van dit onderzoek is tweeledig: het opsporen van bodemlagen die in het verleden gunstige plekken vormden voor bewoning (verkennen) en het opsporen van archeologische resten (karteren). Normaal gesproken wordt voor het eerste doel een verkennend booronderzoek uitgevoerd, waarna voor het tweede doel het boornet wordt verdicht tot dat van een karterend onderzoek dat tot doel heeft archeologische resten op te sporen. Omdat in deze plangebieden crevasseafzettingen worden verwacht, en deze afzettingen soms een vrij beperkte ruimtelijke verspreiding hebben, zal de benodigde dichtheid van een verkennend booronderzoek ook voldoende zijn voor een karterend onderzoek.

Inhoud

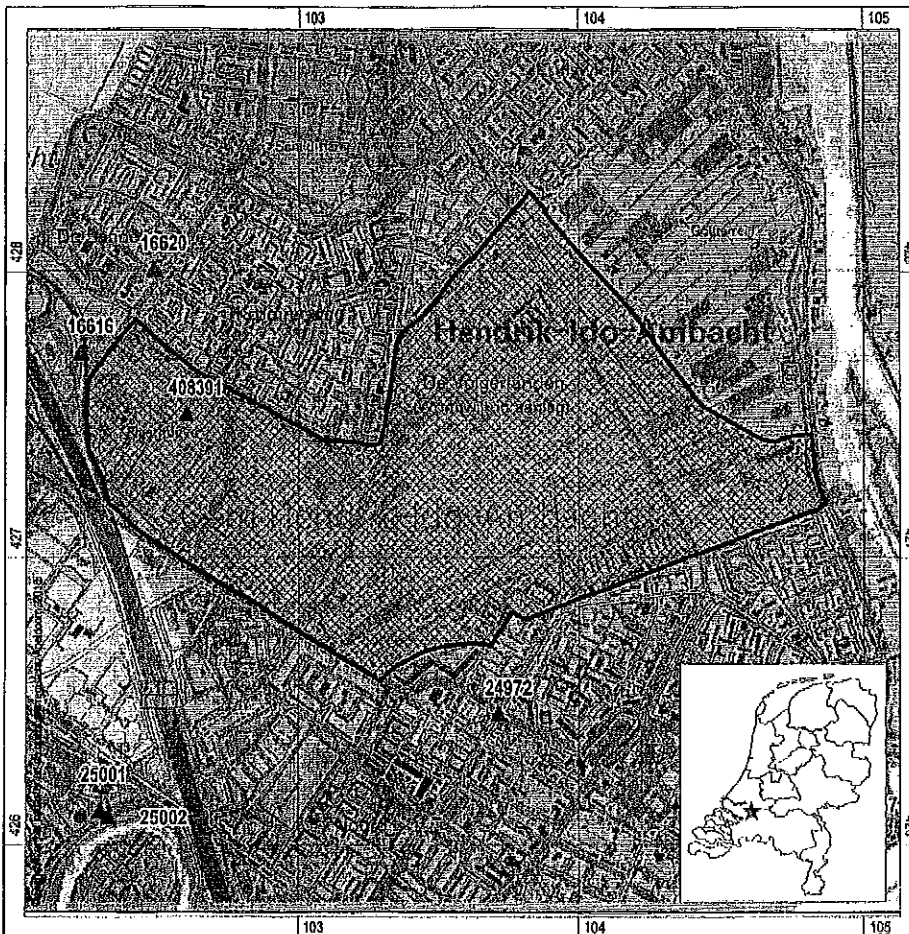
Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Kader en doelstelling	6
1.2 Administratieve gegevens	7
1.3 Toekomstige situatie	7
1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Methoden	9
2.2 Resultaten	9
3 Conclusies en aanbevelingen	15
3.1 Conclusies	15
3.2 Aanbevelingen	15
Literatuur	18
Gebruikte afkortingen	19
Overzicht van figuren en tabellen	19
Bijlage 1. Bestemmingsplantekst	20

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in april 2010 een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor de Ambachtsezoom en de actualisering van het bestemmingsplan voor De Volgerlanden-West in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. In de Ambachtsezoom zullen in de toekomst kantoren en bedrijven worden gebouwd. In De Volgerlanden-West is de aanleg van een woonwijk gepland.

Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden

Figuur 1. Ligging van de plangebieden (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 3 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

De plangebieden liggen tussen de bebouwde kommen van Hendrik-Ido-Ambacht in het noorden en Zwijndrecht in het zuiden. De Ambachtsezoom ligt in het westen en grenst aan de A16. De Volgerlanden-West ligt in het oosten; de meest zuidoostelijke hoek van dit plangebied raakt de Veersedijk (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 38C van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Gemeente: Hendrik-Ido-Ambacht

Plaats: Hendrik-Ido-Ambachtpolder

Plangebied: Ambachtsezoom

Centrumcoördinaten: 102.750 / 427.350

Oppervlakte: 25 hectare

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: niet van toepassing

Gemeente: Hendrik-Ido-Ambacht

Plaats: Hendrik-Ido-Ambachtpolder

Plangebied: De Volgerlanden-West

Centrumcoördinaten: 103.750 / 427.500

Oppervlakte: 140 hectare

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: niet van toepassing

1.3 Toekomstige situatie

In de Ambachtsezoom zullen kantoren en bedrijven worden aangelegd. Gedetailleerde plannen zijn op dit moment nog niet voorhanden. Het te ontwikkelen gebied is ongeveer 25 ha groot. In De Volgerlanden West wordt een woonwijk aangelegd, die deels al is gerealiseerd. Ongeveer 15 ha van het gehele gebied zal nog worden uitgegeven.

1.4 Onderzoeksofzet en richtlijnen

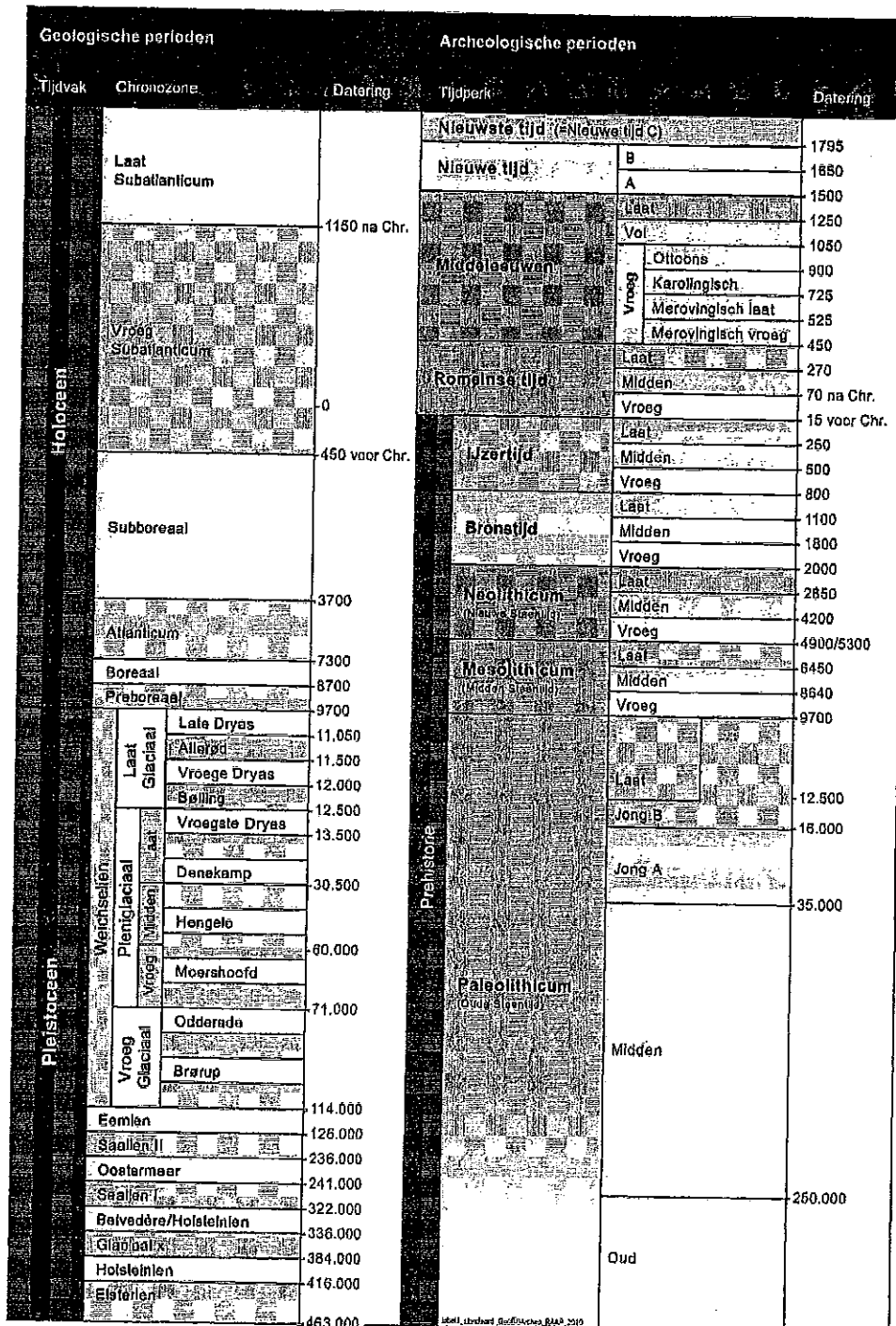
Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richt-

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
 Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

snoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in de plangebieden in het heden en verleden geïnventariseerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur CultuurHistorie (KIC);
- de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie;
- de molendatabase;
- rapportages van reeds uitgevoerd onderzoek ter plekke.

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op recente topografische kaarten 1:25.000 zijn de plangebieden afgebeeld als grasland met sloten en spaarzame bebouwing (figuur 1). Recente luchtfoto's uit Google Earth laten een beeld uit iets recentere tijd zien (september 2007): de noord- en zuidrand van De Volgerlanden-West zijn reeds volgebouwd en in het resterende weidegebied is het toekomstige stratenpatroon al te zien. Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl>) varieert de huidige maaiveldhoogte in de plangebieden ongeveer tussen 1 en 2 m -NAP. Volgens de Bodemkaart van Nederland 1:50:000 varieert het gemiddeld hoogste grondwaterpeil in de plangebieden tussen 40 en 80 cm -Mv en het gemiddeld laagste grondwaterpeil tussen 80 en 120 cm -Mv.

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie

Gedurende de laatste ijstijd bestond Nederland uit een toendralandschap. Waar nu de Hendrik-Ido-Ambachtspolder ligt, stroomden destijds rivieren. Deze rivieren konden grote hoeveelheden sediment verplaatsen, dat namelijk niet werd vastgehouden door begroeiing. De permanent bevroren ondergrond voorkwam dat deze rivieren zich insneden en gingen meanderen. Hierdoor ont-

stond een 'vlechtend' rivierpatroon van zeer brede rivierbeddingen waarin meerdere geulen tegelijk actief waren.

In een koudere periode aan het einde van de laatste ijstijd kon op diverse plaatsen in het rivierengebied verstuving van de rivierbedding optreden, er was immers geen begroeiing en de wind had dus vrij spel. Hierdoor zijn in en naast de rivierdalen duinen gevormd, die worden aangeduid met de term 'donken'. In het Holoceen vormden deze donken hoge en droge plaatsen in de natte delta. Het waren dus geliefde plekken om een kamp op te slaan of te gaan wonen. Op de geologische kaart staat ten zuidwesten van de plangebieden een dergelijke donk aangegeven, deze is geheel bedekt geraakt door holocene sedimenten.

Na de laatste ijstijd, vanaf het begin van het Holoceen, steeg de temperatuur en de zeespiegel. De vernatting van het westen van Nederland leidde tot veengroei op de pleistocene ondergrond (Basisveen laag). De verdere zeespiegelstijging had tot gevolg dat op het Basisveen een gebied werd gevormd met meanderende rivieren. In de beddingen van de rivieren en op de oevers werd het grovere, lichtere materiaal afgezet (dat zandiger was). Bij overstromingen werd buiten de geulen — in de kom — het fijnste en zwaardere materiaal afgezet (klei). Hierdoor ontstonden zogenaamde stroomgordels van zandiger en lichter materiaal in een landschap van kleilige, natte kommen. Het zandigere materiaal klinkt minder in dan de omliggende zwaardere komklei. Hierdoor kwamen deze stroomgordels uiteindelijk iets hoger — en dus droger — te liggen dan de rest van het landschap. Die hogere en drogere ligging, en het feit dat het zandigere materiaal makkelijker te bewerken was, maakte van de stroomgordels aantrekkelijke plekken om te wonen. Al deze afzettingen worden gerekend tot de Formatie van Echteld.

Waar geen klei werd afgezet, bijvoorbeeld omdat rivieren te ver weg lagen of omdat er in een bepaalde periode weinig overstromingen plaatsvonden, kon in de natte komgebieden veen groeien. Dit veen wordt gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop. De geologische opbouw tussen het oude pleistocene oppervlak en het huidige maaiveld van de Hendrik-Ido-Ambachtspolder wordt gekenmerkt door een afwisseling van de Formatie van Echteld en de Formatie van Nieuwkoop. Daarbij is volgens de geologische kaart sprake van komafzettingen dicht aan de oppervlakte en kom- en oeverafzettingen op een dieper niveau (vanaf ongeveer 2,5 m -NAP). Goed bewoonbare beddingafzettingen komen in de plangebieden niet voor.

Op korte afstand ten noorden van de beide plangebieden heeft in het verleden de Oude Waal gelopen. De stroomgordel is rond het begin van de jaartelling ontstaan en in 1331 afgedamd (Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen). De top van de stroomgordelafzettingen ligt boven 2,4 m -NAP. Op korte afstand ten zuiden van de plangebieden ligt de stroomgordel van Zwijndrecht in de ondergrond. Deze ligt dieper (boven 3,0 m -NAP) en is ook ouder: het riviersysteem is actief geweest in het 3e en 2e millennium voor Chr (Midden Neolithicum t/m Late Bronstijd).

Het is mogelijk dat vanuit deze twee riviersystemen overstromingsafzettingen in de kom zijn afgezet, zogenaamde crevasseafzettingen. Deze crevasseafzettingen bestaan uit zandig oevermateriaal dat door de overstroming meegenomen is de kom in. Crevasses (doorbraakgeulen) zijn — zo blijkt uit onderzoek in het Nederlands rivierengebied — in het verleden goed bewoonbaar geweest om dezelfde redenen als stroomgordels dat waren: iets hoger gelegen en zandiger dan de natte, kleilige komgebieden. Bij het opstellen van de geologische kaart van dit gebied zijn geen crevasses gekarteerd, maar bij archeologisch onderzoek in de jaren 90 van de 20e eeuw en het begin van de

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

21e eeuw zijn wel aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van 'geultjes' in de ondergrond (zie hierna).

In het oostelijke deel van De Volgerlanden-West is als gevolg van middeleeuwse dijkdoorbraken een zandig overslagdek afgezet over het pakket klei en veen. Na deze dijkdoorbraken is het gebied opnieuw bedijkt en houdt de natuurlijke sedimentatie in het gebied op (Kok, 1997).

Bodem

De bodem in de plangebieden bestaat uit kalkrijke en kalkhoudende polder- en drechtvaaggronden ontwikkeld in lichte klei en zware zavel. Dit zijn bodems die kenmerkend zijn voor de komgronden die aan de oppervlakte van de plangebieden liggen.

IKAW en CHS

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) liggen de plangebieden in een zone met een gemiddelde kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze waardering is gebaseerd op de bodemgesteldheid in de omgeving van de plangebieden (Deeben, 2008; zie ook www.cultureelerfgoed.nl).

Volgens de archeologische kenmerkenkaart van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland liggen de plangebieden geheel in een komgebied waarvoor wordt aangegeven dat bewoning vanaf de IJzertijd mogelijk is (zie tabel 1). De waardenkaart van de CHS geeft voor de gebieden net als de IKAW een middelhoge verwachting aan. In landschappelijke zin wordt het gebied aangeduid als 'Zeekleiontginning'. De oostelijke grens van het gebied (de Vrouwgelenweg) wordt aangeduid als een dicht tot half open polderbebouwingslint uit de periode 1850-1959. De cultuurhistorische waarde ervan is niet aangegeven.

AHN en luchtfoto's

Zowel op de weergave van het AHN als op recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>) is de onderliggende landschappelijke opbouw slecht zichtbaar. In het zuidoosten van de plangebieden ligt het maaiveld iets hoger, daar waar de bodemkaart lichter en zandiger sediment aangeeft. Op deze plek liggen de zandige overslagafzettingen die in de Middeleeuwen ontstaan zijn.

Historische situatie en mogelijke verstoringen

De Zwijndrechtse Waard is in de 11e eeuw ontgonnen. In de 14e eeuw vindt een aantal dijkdoorbraken plaats, waarna het gebied opnieuw wordt bedijkt en verkaveld. Het verkavelingspatroon uit de 14e eeuw was tot voor kort nog grotendeels intact (Kok, 1997).

Om inzicht te verkrijgen in het grondgebruik in de plangebieden in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek.

Op de kaart van Blaeuw uit 1657 staan de plangebieden aangegeven als 'Schobbelans Ambacht'. Ze worden doorsneden door enkele wegen, maar verder is niets aangegeven. Ook op de 'Kaart van Holland' uit 1681 van Jacob Aertsz. Colom staat in de plangebieden geen bebouwing afgebeeld (<http://dpc.uba.uva.nl/kaartencollectie/>). Beide kaarten lijken vrij globaal en geven weinig detail weer. Dat verandert in de 19e eeuw. De kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 laat voor het gebied Ambachtsezoom een situatie zien die bijna identiek is aan de huidige (<http://>

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

watwaswaar.nl). Op deze historische kaarten staan in het plangebied sloten afgebeeld en in het geheel geen bebouwing. Alleen in het uiterste zuidoosten, tegen de huidige Vrouwgelenweg en de Veersedijk aan, zijn enkele panden aangegeven. Op de Topographisch-Militaire Kaart van 1849 is deze situatie ongewijzigd.

Op de topografische kaart uit 1936 blijkt de verspreide bebouwing zich noordwaarts langs de Vrouwgelenweg te hebben uitgebreid en aan de Langeweg, in de Ambachtse Waard zijn enkele panden te zien. In 1958 blijkt de losse bebouwing zich ook over de landbouwgronden (dus niet alleen aan de weg) verspreid te hebben. Ook kassen doen hun intrede. Deze situatie blijft tot 1995 ongeveer gehandhaafd (<http://watwaswaar.nl>). Daarna vangt de ontwikkeling van het gebied aan, zoals blijkt uit luchtfoto's. In 2007 (september) blijkt de noordelijke en de zuidelijke zone van De Volgerlanden West al vrijwel geheel bebouwd te zijn. De middenzone is nog steeds onbebouwd, maar vertoont al wel het nieuwe stratenpatroon. De Ambachtsezoom is in dat jaar nog grotendeels onbebouwd (<http://www.earth.google.com>).

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

In ARCHIS staan geen archeologische terreinen in de omgeving van de plangebieden (1000 m) geregistreerd. Uit de plangebieden en uit de directe nabijheid (1000 m) zijn 3 vindplaatsen bekend. Het gaat om losse vondsten ten noordwesten van de Ambachtsezoom van vroeg- en laat-middeleeuws aardewerk (ARCHIS-waarnemingsnummers. 16618 en 16620) en om de losse vondst van 12e eeuwse aardewerk ten zuiden van De Volgerlanden-West (ARCHIS-waarnemingsnummer 24972).

Binnen de Ambachtsezoom staat een waarneming geregistreerd die betrekking heeft op sporen uit de Romeinse tijd. Het terrein heeft ooit een archeologische status gehad, maar is van die lijst afgevoerd omdat er afgezien van één waarneming geen verdere waarnemingen bekend zijn (ARCHIS-waarnemingsnummer 408391).

Historische kaarten

De geraadpleegde historische kaarten bevatten geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden in de plangebieden.

Op de kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 staat in het zuidoostelijke deel van de plangebieden bebouwing langs de Veerseweg en de Vrouwgelenweg afgebeeld. Mogelijk zijn van deze bebouwing resten bewaard gebleven in de bodem. Deze zone is momenteel nog steeds bebouwd.

KICH en molendatabase

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (<http://www.kich.nl>) en de molendatabase (<http://www.molendatabase.nl>) heeft geen relevante archeologische informatie opgeleverd.

AHN en luchtfoto's

Het raadplegen van het AHN (<http://www.ahn.nl>) en recente luchtfoto's uit Google Earth heeft geen concrete aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische waarden in de plangebieden.

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Eerder uitgevoerd onderzoek

In 1997 zijn 4 boorraaien gezet over het plangebied De Volgerlanden-West door het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR); in totaal 93 boringen tot 4,5 m -Mv. Op een aantal plekken in deze raaien zijn geulafzettingen aangetroffen op verschillende hoogten in het profiel, variërend van 5,00 tot 3,10 m -NAP. De geulafzettingen zijn allen ingebed in het Hollandveen, dat hier vooral uit bosveen blijkt te bestaan. De geulafzettingen zijn alle gevormd door zoet stromend water in de loop van het 3e en 2e millennium voor Chr., ongeveer de periode waarin de stroomgordel van Zwijndrecht, ten zuiden van de plangebieden, ook actief was. Het Hollandveen wordt afgedekt door een ongeveer 1 m dik kleipakket, een komafzetting van de rivieren Waal en Devel die tussen 500 en 200 voor Chr. is gevormd. Zandlaagjes in het kleipakket en plaatselijk diepere insnijdingen in het onderliggende veen wijzen op lokaal hogere stroomsnelheden. In de rapportage van dat onderzoek (Kok, 1997) wordt nergens gerept over crevasses, maar het lijkt er sterk op dat zowel in het 3e en 2e millennium voor Chr. als in de laatste eeuwen voor het begin van de jaartelling er crevasses in het komgebied hebben gelopen vanuit riviersystemen in de buurt van de plangebieden. In het zuidoosten van De Volgerlanden-West ten slotte is een zandig overslagdek aangetroffen, dat is ontstaan als gevolg van twee dijkdoorbraken.

In 1998 zijn 9 kortere raaien over het terrein van De Volgerlanden-West gezet (65 boringen) die het beeld uit 1997 bevestigen. Het valt op dat de geulafzettingen zeer plaatselijk kunnen voorkomen: soms wordt iedere boring met geulafzettingen afgewisseld door een boring zonder. Sommige geulen zijn dus bijzonder smal (Peters, 1998).

De beide onderzoeken in 1997 en 1998 leveren geen eenduidig beeld op van archeologische resten. Indicatoren werden aangetroffen op 4 plaatsen in De Volgerlanden-West. Het gaat om fragmenten houtskool en middeleeuws aardewerk, aangetroffen in het overslagdek of het bovenste komkleipakket. Onduidelijk is of het om indicatoren van archeologische vindplaatsen gaat, om stadsafval dat bij bemesting is meegekomen of om verspoeld materiaal.

In 1999 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het zuidoosten van De Volgerlanden-West op 1 van de 4 plekken waar vermoed werd dat er zich een archeologische vindplaats bevond. Het onderzoek leverde geen vindplaats op, slechts verspoeld vondstmateriaal (Moree, 1999).

In 2004 werden twee uitgebreide booronderzoek uitgevoerd in het gebied dat direct ten oosten van de Volgerlanden-West ligt. Ook hier blijkt sprake te zijn van in de ondergrond aanwezige crevasses, al wordt die term zelf niet gebruikt. Voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen werden geen overtuigende aanwijzingen gevonden (Lelivelt, 2004; Schiltmans, 2004).

Gespecificeerde archeologische verwachting

In de beide plangebieden kunnen 6 landschappen worden onderscheiden met elk een verschillende archeologische verwachting.

1. Het pleistocene IJstijdlandschap

Gedurende de IJstijd en kort daarna hebben in de toendra en later het bos jagers en verzamelaars rondgetrokken en hun kampementen opgeslagen. Resten van dergelijke kampementen zijn lastig op te sporen omdat ze ruimtelijk slechts een beperkt areaal beslaan en zeer verspreid liggen. Het landschap ligt nu op 16 tot 12 m -NAP en ligt dus te diep om te worden verstoord. Uitzondering vormen de donken die nog lang na de IJstijd boven het zich verder ontwikkelende landschap uitstaken en aantrekkelijke bewoningsplaatsen vormden. Nog onontdekte

donken kunnen zich in de plangebieden theoretisch tot vlak onder het maaiveld bevinden. De kans daarop lijkt echter klein. Op de geologische kaart staan geen donken gekarteerd en ook tijdens booronderzoek met een dichter boorgrid door BOOR zijn geen aanwijzingen gevonden voor donken in de ondergrond.

2. Het holocene rivierlandschap

Gedurende het Holoceen was sprake van een landschap van meanderende rivieren. De plangebieden zelf lagen in een komgebied, dat in principe vrij nat, laaggelegen en lastig bewerkbaar was. Booronderzoek in de jaren 90 van de 20e eeuw door BOOR heeft echter aangetoond dat in het komgebied crevasseafzettingen zijn gevormd die in theorie gunstige bewoningsplaatsen vormden. Aanwijzingen voor bewoning op dit niveau zijn tot dusverre niet gevonden. Er moet voor de crevasseafzettingen rekening gehouden worden met een kans op het aantreffen van resten van bewoning vanaf het Midden Neolithicum.

3. Het holocene veenlandschap

Het vroeg-holocene komgebied is overdekt geraakt met veen als gevolg van vernatting. Tijdens de veenvorming was het gebied waarschijnlijk slecht bewoonbaar, maar op de top van het veen kan vanaf de IJzertijd zijn gewoond, met name daar waar het veen – bijvoorbeeld door de nabijheid van een veenafwateringsstroom – goed werd ontwaterd.

4. Het laat-holocene rivierlandschap

Het veen is uiteindelijk weer overdekt geraakt door komafzettingen vanuit de Devel en de Waai, in de laatste eeuwen voor het begin van de jaartelling. Ook voor dit landschap geldt dat er in het komgebied crevasseafzettingen gevormd zijn waarop vanaf de IJzertijd kan zijn gewoond. Het is mogelijk dat enkele bij eerder onderzoek aangetroffen indicatoren hier ook op wijzen. Voor alle nederzettingen uit de holocene rivier- en veenlandschappen geldt dat deze bij opsporend onderzoek vooral herkenbaar zullen zijn aan fragmenten houtskool, aardewerk, (on)verbrand bot, verbrande leem en soms fosfaat.

5. Het ontginningslandschap uit de 11e eeuw

In de 11e eeuw is de Zwijndrechtse Waard voor de eerste keer ontgonnen. Er bestaat een mogelijkheid dat verkavelingspatronen uit die tijd nog intact zijn, met name daar waar tijdens latere dijkdoorbraken een overslagdek is afgezet. Resten van bewoning kunnen ook aanwezig zijn. Verkavelingspatronen zijn niet op te sporen met de gebruikelijke opsporingsmethoden, bewoningsresten wel. Deze zullen bij opsporend onderzoek vooral herkenbaar zullen zijn aan fragmenten houtskool, aardewerk, (on)verbrand bot, verbrande leem, mortel, baksteen, glas en soms fosfaat.

6. Het ontginningslandschap uit de 14e eeuw

Na de dijkdoorbraken in de 14e eeuw is het gebied opnieuw bedijkt en ontgonnen. Het verkavelingspatroon uit deze periode is tot recente tijd grotendeels intact gebleven. Resten van bewoning uit deze periode (en daarna) zijn vooral aan de randen van het gebied te verwachten, zoals blijkt uit historisch kaartmateriaal. De vraag is of deze resten nog onverstoord zullen zijn, gezien de blijvende, en zich uitbreidende bebouwing in deze randzones. Deze zullen bij opsporend onderzoek vooral herkenbaar zijn aan fragmenten houtskool, aardewerk, (on)verbrand bot, verbrande leem, mortel, baksteen, glas en soms fosfaat.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen mogelijk archeologische waarden zullen worden verstoord.

Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang:

- In de plangebieden zijn op twee verschillende niveaus in de ondergrond crevasseafzettingen aanwezig, die in het verleden aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning. Het gaat om een niveau dat aan de oppervlakte heeft gelegen in de periode tussen het Midden Neolithicum en de Late Bronstijd en om een niveau met een riviersysteem dat actief is geweest vanaf de IJzertijd tot in de Late Middeleeuwen (resp. 3,0 en 2,4 m -NAP).
- In de 11e en de 14e eeuw is het gebied ontgonnen. Resten van bewoning uit deze twee perioden kunnen in de ondiepere ondergrond aanwezig zijn.

3.2 Aanbevelingen

Vervolgonderzoek

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt aanbevolen om aanvullend archeologisch onderzoek te laten verrichten in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (IVO) karterende fase, bestaande uit booronderzoek. Doel van dit onderzoek is tweeledig: het opsporen van bodemlagen die in het verleden gunstige plekken vormden voor bewoning (verkennen) en het opsporen van archeologische resten (karteren). Normaal gesproken wordt voor het eerste doel een verkennend booronderzoek uitgevoerd, waarna voor het tweede doel het boornet wordt verdicht tot een karterend onderzoek dat tot doel heeft archeologische resten op te sporen. Aanbevolen wordt om eerst door middel van raaien de crevasses op te sporen. Daarbij wordt een afstand tussen de boringen van 10 m geadviseerd, gezien het feit dat crevasses vrij klein kunnen zijn. In een tweede fase kan dan daar waar crevasses zijn aangetroffen het booronderzoek worden uitgebreid met het doel archeologische resten op te sporen. Bij de opzet van het booronderzoek kan rekening gehouden worden met de onderzoeken die in het verleden al zijn uitgevoerd. De boorstaten van deze onderzoeken zijn beschikbaar.

Aanpak

Oorspronkelijk was binnen dit onderzoek ook een verkennend booronderzoek voorzien. Dit onderzoek had als doel te bepalen welke gedeelten van het landschap geschikt waren voor bewoning in het verleden en welke niet. Een dergelijk beperkt booronderzoek heeft dus geen karterend doel, d.w.z. het is niet gericht op het opsporen van archeologische vindplaatsen. De uitkomsten van het bureauonderzoek resulteerden in het bovenstaande advies van een vrij korte boorafstand van 10 m. Daarmee werden de mogelijkheden om binnen het geoffreerde verkennende booronder-

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtsezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

zoek de verder door BOOR uitgevoerde boorraaien af te maken, zodanig beperkt dat hieruit geen zinnig antwoord kon worden verwacht: of de boorafstand moest worden vergroot, wat een te grote kans op het missen van archeologisch relevante zones zou betekenen, of slechts een deel van het gebied kon afdoende worden onderzocht. Daarnaast bleek een groot deel van de Volgerlanden-West al te zijn bebouwd, wat de mogelijkheden om de door BOOR uitgevoerde boorraaien uit te breiden of af te maken, beperkte. Ten slotte bleek dat in de Ambachtsezoom, waar het probleem van bebouwing zich niet voordeed, te veel percelen niet toegankelijk waren. Het voorziene verkennende onderzoek is dan ook niet uitgevoerd.

Het nu gegeven advies behelst voor wat betreft de eerste fase in wezen eenzelfde onderzoek, maar nu toegespitst op de plaatselijke situatie en in een voldoende omvang om het gehele gebied landschappelijk te kunnen verkennen. Daarnaast wordt een tweede fase van karterende aard geadviseerd. Hierin was niet voorzien in het kader van dit onderzoek.

De organisatie van het booronderzoek is afhankelijk van wie in het gebied bodemingrepen gaat uitvoeren. Wanneer de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zelf de ontwikkeling van het gebied ter hand neemt, is zij de veroorzaker en de partij die het archeologisch vooronderzoek ter hand neemt. Worden de plangebieden uitgegeven aan bedrijven en/of particulieren, dan is het raadzaam in het bestemmingsplan een onderzoeksverplichting op te nemen in de vorm van een aanlegvergunningstelsel. Op deze manier wordt het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek een vergunningverplichting bij bijvoorbeeld de bouwvergunning. Er zit wel een aantal nadelen aan deze laatste opzet. De praktijk leert dat een dergelijke onderzoeksverplichting vaak op weerstand stuit en invloed heeft op de prijs van de uit te geven kavels. Daarnaast raakt het onderzoek in het gehele gebied sterk versnipperd.

Bestemmingsplan

Ten aanzien van het op te stellen bestemmingsplan wordt geadviseerd de in de Advieskaart aangegeven gebieden (figuur 2) op te nemen als een gebied met een dubbelbestemming 'archeologisch waardevol gebied'. In dit gebied gelden archeologische voorwaarden voor aanleg-, sloop- en bouwvergunningen.

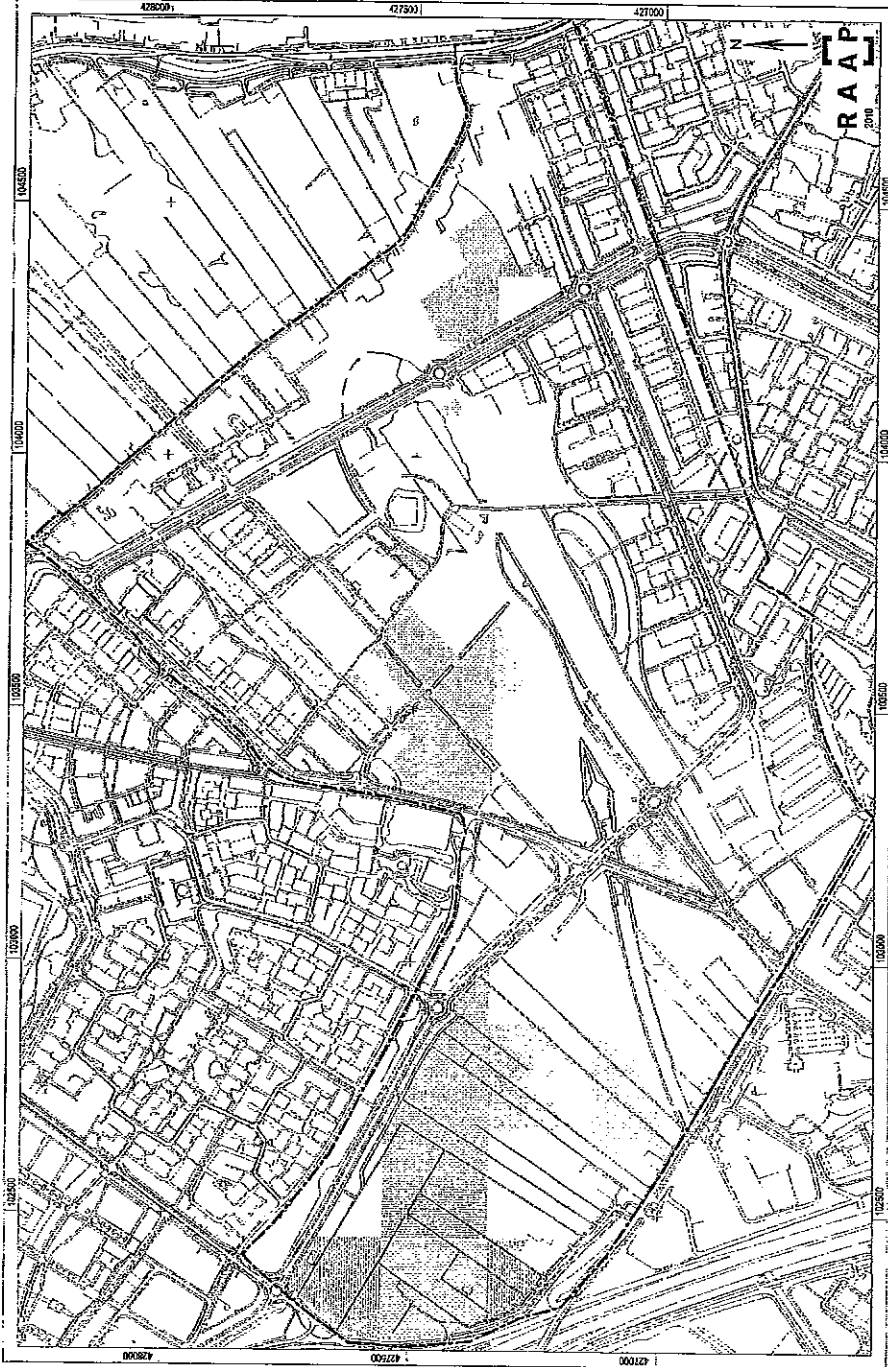
In de bijlage zijn bestemmingsplanteksten opgenomen die gebruikt kunnen worden bij het opstellen van het bestemmingsplan.

In de toelichting op de paragraaf 'archeologie' in het bestemmingsplan kan de tekst uit § 2.2 onder de kop 'Gespecificeerde archeologische verwachting' worden opgenomen samen met de overwegingen en adviezen zoals hierboven onder de kop 'Vervolgonderzoek' staan.

Dit bureauonderzoek is uitgevoerd ten behoeve van het opstellen van een nieuw bestemmingsplan. Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient dan ook contact opgenomen te worden met de provincie Zuid-Holland.

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtszamen en De Volgerlanden-West, gemeente Hondrik-Is-Ambacht.
Archeologisch vooronderzoek aan Bureauonderzoek

Figuur 2. Advieskaart. Gebieden met een dubbelbestemming 'Archeologisch Waardevol gebied' zijn roze aangegeven.

Literatuur

- Deeben, J.H.C. (red.),** 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie *Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (Info: www.cultureelerfgoed.nl).
- Kok, R.S.,** 1997. Archeologische Inventarisatie VINEX-Locatie 'De Volgerlanden', Hendrik-Ido-Ambacht. *BOOR-Rapporten 28*. Rotterdam.
- Lelivelt, R.A.,** 2004. VINEX-Locatie De Volgerlanden Oost in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, een archeologische inventarisatie door middel van grondboringen. *BOOR-Rapporten 156*. Rotterdam.
- Moree, J.M.,** 1999. VINEX-Locatie 'De Volgerlanden', Hendrik-Ido-Ambacht, een aanvullend archeologisch onderzoek. *BOOR-Rapporten 48*. Rotterdam.
- Peters, F.J.C.,** 1998. VINEX-Locatie 'De Volgerlanden', Hendrik-Ido-Ambacht, een aanvullende archeologische inventarisatie. *BOOR-Rapporten 34*. Rotterdam.
- Schiltmans, D.E.A.,** 2004. VINEX-Locatie De Volgerlanden Plangebied Oost in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, een aanvulling op de archeologische inventarisatie door middel van grondboringen. *BOOR-Rapporten 199*. Rotterdam.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CHS	Cultuurhistorische HoofdStructuur
CMA	Centraal Monumenten Archief
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO(-P)	Inventariserend VeldOnderzoek (Proefsleuven)
KICH	KennisInfrastructuur CultuurHistorie
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Ligging van de plangebieden (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Advieskaart. Gebieden met een dubbelbestemming 'Archeologisch Waardevol gebied' zijn roze aangegeven.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Bestemmingsplantekst.

Bijlage 1. Bestemmingsplantekst

Hieronder is een aantal voorbeeldvoorschriften opgenomen in verband met de bescherming van archeologische waarden. Deze voorschriften kunnen niet zonder meer in elk bestemmingsplan worden opgenomen. Voor het - in het belang van de archeologische monumentenzorg - optegen van beperkingen aan gebruikers en eigenaren van gronden, is een goede onderbouwing noodzakelijk.

De voorschriften kunnen uitsluitend worden gebruikt als bouwsteen in een op te stellen bestemmingsplan en zullen nog nader moeten worden ingevuld (waar aangegeven met 'xxx') en aangevuld met bijvoorbeeld procedureregels. Dit hoofdstuk bevat 4 paragrafen. De paragrafen 1 (Buitengebied) en 2 (Stedelijk gebied) bevatten specifieke voorschriften voor respectievelijk het buitengebied en het stedelijk gebied. In de paragrafen 3 (Uitwerkingsplicht) en 4 (Wijzigingsbevoegdheid) zijn voorschriften opgenomen die niet zijn gebonden aan de aard en het karakter van het gebied.

1 Buitengebied

Dubbelbestemming Archeologisch waardevol gebied

Doeleindenomschrijving

1. De gronden die op de plankaart zijn aangewezen als 'Archeologisch waardevol gebied' zijn tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van de archeologische waarden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen. Voor zover op de plankaart nog andere dubbelbestemmingen voor deze gronden zijn aangegeven, is de voorrangregeling zoals opgenomen in artikel xxx van toepassing.

Bouwvoorschriften

2. Op de in lid 1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van een overige aan deze gronden toegekende bestemming worden gebouwd. De bouwhoogte van deze bouwwerken mag niet meer dan xxx m bedragen.

Vrijstelling

3. Burgemeester en wethouders kunnen vrijstelling verlenen van het bepaalde in lid 2 ten behoeve van een overige aan deze gronden toegekende bestemming, indien is gebleken dat het oprichten van het bouwwerk, waarvoor vrijstelling wordt gevraagd, niet zal leiden tot een versterking van de archeologische resten.
4. Voor zover het oprichten van het bouwwerk, waarvoor vrijstelling wordt gevraagd, kan leiden tot een versterking van archeologisch materiaal, kunnen burgemeester en wethouders vrijstelling verlenen van het bepaalde in lid 2, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
 - a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - b. de verplichting tot het doen van opgravingen, of

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtszooom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

- c. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
5. De vrijstelling wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

Aanlegvergunning

7. Het is verboden op of in de als 'Archeologisch waardevol gebied' bestemde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
- a. het ophogen van de bodem;
 - b. het aanleggen, verbreden of verharderen van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte van de aan te brengen verharding xxx m² of meer bedraagt;
 - c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
 - d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
 - e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies;
 - f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bosgrond kunnen worden aangemerkt;
 - g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd;
 - h. het aanleggen van bos of boomgaard;
 - i. het scheuren van grasland over een grotere oppervlakte dan xxx m²;
 - j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 30 centimeter, waartoe ook wordt gerekend woelen, mengen, dieploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen.

Het onder 7 bedoelde verbod is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die het normale onderhoud betreffen, of die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

8. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 7 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
9. Voor zover de in lid 7 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - b. de verplichting tot het doen van opgravingen, of

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtezoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

- c. de verplichting de uitvoering van de werken of werkzaamheden te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
10. De aanlegvergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

Voorrangstelling

Voor zover de op de plankaart aangegeven dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen, gelden:

- a. in de eerste plaats de bepalingen van artikel xxx (Waterkering);
- b. in de tweede plaats de bepalingen van artikel xxx (Archeologisch waardevol gebied);
- c. in de derde plaats de bepalingen van artikel xxx (Grondwaterbeschermingsgebied);
- d. in de vierde plaats de bepalingen van artikel xxx (Leidingen).

Wijzigingsbevoegdheid agrarisch bouwperceel

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen in die zin dat:

De vorm van de op de plankaart aangegeven bouwvlakken wordt gewijzigd, indien dit noodzakelijk is in verband met de bescherming en het behoud van archeologische waarden, mits:

- a. de landschappelijke en natuurwaarden door de wijziging niet in onevenredige mate worden aangetast;
- b. de geluidsbelasting vanwege het wegverkeer van de bedrijfswoning(en) niet hoger zal zijn dan de voorkeursgrenswaarde of de verkregen hogere grenswaarde;
- c. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden daardoor niet in onevenredige mate worden aangetast;
- d. door de wijziging geen situatie ontstaat die uit een oogpunt van milieu minder aanvaardbaar is.

of

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen in die zin dat:

De vorm van de op de plankaart aangegeven bouwvlakken wordt gewijzigd, indien dit op grond van de resultaten van verricht archeologisch onderzoek noodzakelijk of gewenst is in verband met het gewenste beschermingsniveau van de aangetroffen archeologische waarden en indien zonder wijziging van de vorm van het bouwvlak de voor het desbetreffende agrarische bedrijf mogelijke bebouwing niet of niet op doelmatige wijze kan worden gerealiseerd.

De oppervlakte van het bouwvlak mag door het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid met niet meer dan xxx% worden vergroot. De wijziging mag bovendien geen onevenredige belemmering opleveren voor de bestemmingen in de omgeving.

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtszoon en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Nadere eisen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere eisen te stellen aan de situering, de inrichting en het gebruik van de gronden, indien uit onderzoek is gebleken dat ter plaatse beschermingswaardige archeologische resten aanwezig zijn.

Toepassing van de bevoegdheid mag niet leiden tot een onevenredige beperking van het meest doelmatige gebruik.

2 Stedelijk gebied

Dubbelbestemming Archeologisch waardevol gebied

Doelendomschrijving

1. De gronden die op de plankaart zijn aangewezen als 'Archeologisch waardevol gebied' zijn tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van de archeologische waarden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen. Voor zover op de plankaart nog andere dubbelbestemmingen voor deze gronden zijn aangegeven, is de voorrangregeling zoals opgenomen in artikel xxx van toepassing.

Bouwvoorschriften

2. Op de in lid 1 bedoelde gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, met uitzondering van: ver-/nieuwbouw van bestaande gebouwen, waarbij de bestaande
 - a. oppervlakte van het gebouw, gelegen op minder dan 1 meter boven peil, in generiel opzicht wordt vergroot of veranderd;
 - b. de bouw van een bijgebouw of de uitbreiding van een bestaand hoofdgebouw met ten hoogste xxx m².

Vrijstelling

3. Burgemeester en wethouders kunnen vrijstelling verlenen van het bepaalde in lid 2 ten behoeve van een overige aan deze gronden toegekende bestemming, indien is gebleken dat het oprichten van het gebouw, waarvoor vrijstelling wordt gevraagd, niet zal leiden tot een verstoring van de archeologische resten.
4. Voor zover het oprichten van het gebouw, waarvoor vrijstelling wordt gevraagd, kan leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kunnen burgemeester en wethouders vrijstelling verlenen van het bepaalde in lid 2, indien aan de vergunning de volgende voorschriften worden verbonden:
 - a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden; de verplichting tot het doen
 - b. van opgravingen, of
 - c. de verplichting de oprichting van het gebouw te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
5. De vrijstelling wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

RAAP-RAPPORT 2124

Ambachtszoom en De Volgerlanden-West, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Voorrangstelling

Voor zover de op de plankaart aangegeven dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen, gelden:

- a. in de eerste plaats de bepalingen van artikel xxx (Waterkering);
- b. in de tweede plaats de bepalingen van artikel xxx (Archeologisch waardevol gebied);
- c. in de derde plaats de bepalingen van artikel xxx (Grondwaterbeschermingsgebied);
- d. in de vierde plaats de bepalingen van artikel xxx (Leidingen).

3 Uitwerkingsplicht

Burgemeester en wethouders werken deze bestemming uit met inachtneming van de volgende regels:

alvorens tot uitwerking over te gaan stellen burgemeester en wethouders een onderzoek in naar de aanwezigheid van archeologische resten. Indien uit dit onderzoek blijkt dat ter plaatse archeologische resten aanwezig zijn, houden burgemeester en wethouders rekening met de archeologische waarde van de gronden.

of

Burgemeester en wethouders werken deze bestemming uit met inachtneming van de volgende regels:

bij de uitwerking nemen burgemeester en wethouders de aanwezigheid van de archeologische vindplaatsen in acht. Indien het ontwerp van de uitwerking leidt tot bebouwing van een of meerdere van deze gronden stellen zij, voordat een beslissing wordt genomen over het ontwerp-uitwerkingsplan, een nader onderzoek in naar de archeologische waarde van de gronden. Indien uit dit onderzoek blijkt dat het bodemarchief bescherming verdient, houden burgemeester en wethouders rekening met deze archeologische waarden.

4 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen in die zin dat de plankaart wordt gewijzigd door een of meerdere bestemmingsvlakken met de dubbelbestemming 'Archeologisch waardevol gebied' van de plankaart te verwijderen, indien:

- a. uit nader onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- b. het niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan voorziet in bescherming van deze waarden.

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen in die zin dat de plankaart wordt gewijzigd door aan een of meerdere bestemmingsvlakken de dubbelbestemming 'Archeologisch waardevol gebied' toe te kennen, indien uit nader onderzoek is gebleken dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn.